

Ochrona gleb w regulacjach prawnych

**Dr hab. Grzegorz
Siebielec**

Brwinów, 25.11.2019

Instytut Uprawy
Nawożenia i Gleboznawstwa

Ochrona gleb na poziomie europejskim

Projekt Dyrektywy Glebowej - 2004

Tematyczna Strategia Ochrony Gleb - 2006

Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing – 2012

Globalne Partnerstwo dla Gleb - 2012

Zerwanie prac na Dyrektywą Glebową – 2014

Voluntary Guidelines for Soil Sustainable Management - 2016

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz.U. z 2016 r. poz. 1399)

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w sprawie rodzajów działań naprawczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1396)

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1395)

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. w/s rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1397)

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część I ustawy „Przepisy ogólne”

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- **zasady ustalania**

warunków ochrony zasobów środowiska,

warunków wprowadzania substancji lub energii do środowiska

kosztów korzystania ze środowiska

- **obowiązki organów administracji**
- **odpowiedzialność i sankcje**

Zrównoważony rozwój – proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część I ustawy „Przepisy ogólne”

Ustawy nie stosuje się:

- do spraw uregulowanych w przepisach prawa atomowego
- w zakresie obowiązku posiadania pozwolenia
- wydawania decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu
- ponoszenia opłat

w razie prowadzenia działań ratowniczych

- w zakresie hałasu powstającego w związku z powszechnym korzystaniem ze środowiska
 - ochrony morza przed zanieczyszczeniem przez statki
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część I ustawy „Przepisy ogólne”

Każdy może korzystać ze środowiska w celu zaspokojenia potrzeb osobistych lub gospodarstwa domowego

Wykraczające poza powszechne korzystanie ze środowiska wymaga uzyskania pozwolenia określające warunki i zakres korzystania

Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część I ustawy „Przepisy ogólne”

Zasada zanieczyszczający płaci:

- **kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia**
- **kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska – ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu**

Polityka ochrony środowiska prowadzona jest:

- **na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz**
 - **za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część I ustawy „Przepisy ogólne”

Źródłem informacji o środowisku jest w szczególności państwowy monitoring środowiska, który obejmuje informacje w zakresie:

- jakości powietrza
- jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz wód przejściowych, a także wód morza terytorialnego
- jakości gleby i ziemi
- hałasu
- promieniowania jonizującego i pól magnetycznych
- stanu zasobów środowiska, w tym lasów
- rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi
- wytwarzania i gospodarowania odpadami

Badania prowadzone są w sposób cykliczny

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska”

obejmuje działy poświęcone ochronie różnych elementów środowiska przyrodniczego

Ochrona zasobów środowiska obejmuje ochronę:

- powietrza
 - wód
 - powierzchni ziemi
 - przed hałasem
 - przed polami elektromagnetycznymi
 - kopalin
 - zwierząt i roślin
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska”

Ochrona zasobów środowiska realizowana jest na podstawie ustawy POŚ oraz przepisów szczegółowych:

- Ochrona wód – ustawa **Prawo wodne**
 - Zasady gospodarowania złożem kopaliny i ochrony środowiska związanej z eksploatacją złoża – ustawa **Prawo geologiczne i górnicze**
 - Ochrona obszarów o wartościach przyrodniczych, zwierząt i roślin zagrożonych – ustawa o **Ochronie przyrody**
 - Ochrona zwierząt dziko występujących – **ustawa o rybactwie śródlądowym i Prawo łowieckie**
 - Ochrona zwierząt gospodarskich i domowych – **ustawa o Ochronie zwierząt**
 - Ochrona gruntów rolnych i leśnych – **ustawa o Ochronie gruntów rolnych i leśnych**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska”

Ochrona zasobów środowiska realizowana jest poprzez:

- **określenie standardów jakości środowiska**
 - **kontrolę osiągnięcia standardów jakości,**
 - **podejmowanie działań służących nieprzekraczaniu standardów lub ich przywracaniu**

 - **ograniczenie emisji**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101. **Ochrona powierzchni ziemi polega na:**

1) racjonalnym gospodarowaniu

2) zachowaniu funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych
m.in.:

- produkcji żywności i biomasy
 - magazynowaniu, filtrowaniu i przekształcaniu składników odżywczych, substancji i wody
 - odstaw rozwoju życia i różnorodności biologicznej
 - źródła surowców
 - rezerwuaru pierwiastka węgla
 - zbioru dziedzictwa geologicznego, geomorfologicznego i archeologicznego
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101. Ochrona powierzchni ziemi polega na:

3) zapobieganiu zanieczyszczeniu substancjami powodującymi ryzyko oraz na remediacji

4) zachowaniu jak najlepszego stanu gleby poprzez zapobieganie:

- erozji wodnej i wietrznej,
 - spadkowi zawartości próchnicy,
 - zagęszczaniu,
 - zasoleniu,
 - działaniom powodującym zakwaszenie
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101. Ochrona powierzchni ziemi polega na:

5) minimalizacji stopnia i łagodzeniu skutków zasklepiania gleb poprzez:

- ograniczenie do minimum powierzchni gleby objętych zabudową
- zachowanie lub tworzenie powierzchni biologicznie czynnych gleby, zdolnych do łagodzenia degradującego działania terenów zabudowanych i zanieczyszczeń środowiska

6) zapobieganiu ruchom masowym ziemi i ich skutkom

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Art. 101. Ochrona powierzchni ziemi polega na:

7) przeciwdziałaniu niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi polegającym na:

- **ograniczaniu tworzenia wykopów, wyrobisk, nasypów i zwałowisk**
 - **zapobieganiu niszczeniu gleb, w tym mieszaniu jej poziomów genetycznych, które nie wynika z jej uprawy**
 - **zapobieganiu i ograniczaniu pokrycia terenu roślinnością**
 - **zapewnieniu racjonalnego wykorzystania przemieszczanych lub usuwanych mas ziemnych i skalnych**
 - **zapewnieniu racjonalnego wykorzystania warstwy próchnicznej gleb, głównie w kierunku odtworzenia i ulepszania gleb**
 - **ponownym kształtowaniu funkcji lub przygotowaniu do pełnienia nowych funkcji terenów, na których występuje niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

- **zanieczyszczenie** powierzchni ziemi ocenia się na podstawie przekroczenia **dopuszczalnych zawartości substancji powodujących ryzyko** w glebie lub ziemi

dopuszczalna zawartość – poniżej której żadna z funkcji pełnionych przez glebę nie jest znacząco naruszona, z uwzględnieniem wpływu tej substancji na zdrowie ludzi i stan środowiska

- gleby, ziemi lub wód gruntowych nie uznaje się za zanieczyszczone, jeżeli stwierdzone w niej zawartości substancji są pochodzenia naturalnego
 - w ramach państwowego monitoringu środowiska dokonuje się oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi
 - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska prowadzi **rejestr historycznych zanieczyszczeń**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi

- **zanieczyszczenie, które zaistniało przed 30 kwietnia 2007 r.**
 - **lub wynika z działalności, która została zakończona przed 30 kwietnia 2007 r.,**
 - **rozumie się przez to także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi, która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat oraz do której nie mają zastosowania przepisy ustawy „szkodowej”**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Regionalny dyrektor ochrony środowiska

- **dokonyje do rejestru wpisu o potencjalnym historycznym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania: wykazy, aktualizacji wykazu lub zgłoszenia**
 - **jeżeli zanieczyszczenie historyczne nie zostało potwierdzone RDOŚ dokonuje **wykreślenia wpisu do rejestru****
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Starosta

dokonuje **identyfikacji** potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi poprzez:

- ustalenie działalności mogącej powodować historyczne zanieczyszczenie, która była prowadzona przed 30.04.2007 r.
- ustalenie listy substancji powodujących ryzyko
- analizę dostępnych informacji na temat zagrożenia zanieczyszczeniem
- w razie potrzeby wykonanie pierwszego etapu badań zanieczyszczenia gleby

sporządza wykaz potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

władający powierzchnią ziemi, który stwierdził historyczne zanieczyszczenie na swoim terenie, jest zobowiązany niezwłocznie zgłosić ten fakt do RDOŚ

każdy kto stwierdził potencjalne historyczne zanieczyszczenie może zgłosić ten fakt staroście

jeżeli zachodzą przesłanki wystąpienia historycznego zanieczyszczenia RDOŚ może w drodze decyzji nałożyć na władającego powierzchnią ziemi będącego podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązek wykonania badań poziomu zanieczyszczenia w określonym terminie

badania wykonuje laboratorium akredytowane

wyniki należy przechowywać przez 5 lat i przedkładać RDOŚ lub wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

władający powierzchnią ziemi, na której występuje historyczne zanieczyszczenie jest obowiązany do przeprowadzenia **remediacji**

jeżeli władający wykáže, że nie jest sprawcą historycznego zanieczyszczenia – obowiązek remediacji spoczywa na innym sprawcy

Remediacja

poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu:

- **usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko**, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu;
 - remediacja może polegać na **samooczyszczaniu**, jeżeli przynosi największe korzyści dla środowiska
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część II ustawy „Ochrona zasobów środowiska” dział IV: Ochrona powierzchni ziemi

Koszty remediacji obejmują:

- badania zanieczyszczenia gleby i ziemi
- opracowanie projektu planu remediacji
- przeprowadzenie remediacji

Remediację przeprowadza się zgodnie z ustalonym **planem remediacji**

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

- **polega na ograniczaniu wprowadzania do środowiska substancji lub energii**
 - **eksploatacja instalacji oraz urządzenia zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska jest obowiązkiem ich właściciela**
 - **przestrzeganie wymogów ochrony środowiska związanych z eksploatacją dróg, linii kolejowych, i tramwajowych, lotnisk oraz portów zapewniają zarządzający tymi obiektami**
 - **eksploatacja instalacji nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

- **wprowadzenie do środowiska wytwarzanej, wykorzystanej lub transportowanej substancji jest dopuszczalne wyłącznie w zakresie związanym z prowadzoną działalnością**
 - **wprowadzający substancję do obrotu zobowiązany jest do opakowania zabezpieczającego przed uwolnieniem do środowiska oraz do załączenia informacji zapewniającej identyfikację zagrożeń**
 - **zabronione jest wprowadzanie do obrotu lub ponowne wykorzystanie substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska:**
 - azbest**
 - PCB**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

Eksploatacja instalacji powodująca:

- wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza
- wprowadzenie ścieków do wód lub do ziemi
- wytwarzanie odpadów

jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia (jeżeli jest wymagane)

Organ ochrony środowiska może udzielić pozwolenia (w drodze decyzji):

- zintegrowanego
 - wodnoprawnego na wprowadzenie ścieków do wód i do ziemi
 - na wytwarzanie odpadów
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

Pozwolenia zintegrowane

wymagane są w związku z eksploatacją instalacji przemysłowych, których rodzaje zostały wymienione w załączniku do rozp. Min. Środ. z dnia 27 sierpnia 2014 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz.U. z 2014 r., poz. 1169).

Pozwolenia zintegrowane powinny:

zapewniać wysoki poziom ochrony,

uwzględniając wymagania najlepszych dostępnych technik (BAT), publikowanych w dokumentach referencyjnych BAT (BREF), a w szczególności w decyzjach wykonawczych Komisji, czyli Konkluzjach BAT.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

Pozwolenie zintegrowane obejmuje:

- ustala się warunki emisji na zasadach określonych dla pozwoleń
 - dla instalacji wymagających uzyskania pozwolenia zintegrowanego ustala się w szczególności dopuszczalną wielkość emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza: wymienionych w konkluzjach BAT i objętych standardami emisyjnymi
 - nie ustala się dopuszczalnej wielkości emisji gazów lub pyłów wprowadzanych do powietrza w sposób niezorganizowany
 - określa się warunki wytwarzania i sposoby postępowania z odpadami (ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach)
 - ustala się także, warunki poboru wód powierzchniowych lub podziemnych, jeżeli wody te są pobierane wyłącznie na potrzeby instalacji wymagającej pozwolenia zintegrowanego (ustawia z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne)
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część III ustawy „Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom”

tworzy się Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń

rejestr jest prowadzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

Rejestr umożliwia społeczeństwu dostęp do informacji o środowisku, w zakresie uwolnień do powietrza, wody, gleby, transferów zanieczyszczeń zawartych w ściekach przeznaczonych do oczyszczania i odpadów, pochodzących z zakładów, w których prowadzona jest działalność określona w załączniku I do rozporządzenia (WE) Nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń zawiera informacje z ponad 2700 zakładów na terenie Polski za rok 2007, prowadzących działalność spośród 9 sektorów przemysłowych:

- **przemysł energetyczny**
 - **produkcja i obróbka metali**
 - **przemysł mineralny**
 - **przemysł chemiczny**
 - **gospodarka odpadami i ściekami**
 - **produkcja i przetwórstwo papieru oraz drewna**
 - **intensywny chów lub hodowla inwentarza żywego i akwakultura**
 - **produkty zwierzęce i roślinne w sektorze spożywczym**
 - **inne rodzaje działalności**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

Dane zawarte w Krajowym Rejestrze dotyczą 91 zanieczyszczeń podzielonych na następujące grupy:

- **gazy cieplarniane**
 - **inne gazy**
 - **metale ciężkie**
 - **pestycydy**
 - **organiczne substancje chlorowane**
 - **inne substancje organiczne**
 - **substancje nieorganiczne**
-

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część IV ustawy „Poważne awarie”

Ochrona środowiska przed poważną awarią polega na zapobieganiu zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczeniu jej skutków dla ludzi i środowiska

część V ustawy „Środki finansowo-prawne”

Środki finansowo-prawne stanowią:

- opłata za korzystanie ze środowiska
- administracyjna kara pieniężna
- zróżnicowanie stawki podatków służące celom ochrony środowiska

Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza
- przydzielone uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych
- wprowadzanie ścieków do ód lub ziemi
- pobór wody
- składowanie odpadów

Kara za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska wg w/w oraz w zakresie magazynowania odpadów i emitowania hałasu do środowiska

Ustawa Prawo ochrony środowiska z 27 kwietnia 2001 r.

(Dz.U. 2017 poz. 519)

część VI ustawy „Odpowiedzialność w ochronie środowiska”

Do odpowiedzialności za szkody spowodowane oddziaływaniem na środowisko stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego

część VII ustawy „Organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska”

Organy ochrony środowiska:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta
- sejmik województwa
- marszałek województwa
- wojewoda
- minister właściwy do spraw środowiska
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
- regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

Instytucje ochrony środowiska:

- Państwowa Rada Ochrony Środowiska
 - komisje ds. oceny oddziaływania na środowisko
 - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Ustawa reguluje zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów

Ochrona gruntów rolnych/leśnych polega na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze i nieleśne
 - zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych/leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej/leśnej oraz w drzewostanach, powstających wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej oraz ruchów masowych ziemi
 - rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze
 - zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych
 - ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Degradacja i dewastacja gleb - definicje

- **utrata albo ograniczenie wartości użytkowej gruntów** - całkowity zanik lub zmniejszenie zdolności produkcyjnej gruntów
 - **grunty zdegradowane** – takie, których rolnicza lub leśna wartość użytkowa zmalała w wyniku
 - pogorszenia się warunków przyrodniczych
 - wskutek zmian środowiska
 - działalności przemysłowej
 - wadliwej działalności rolniczej
 - **grunty zdewastowane** – grunty, które całkowicie utraciły wartość użytkową wskutek działania w/w przyczyn
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rekultywacja gruntów

nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym albo zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez:

- **właściwe ukształtowanie rzeźby terenu,**
 - **poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych,**
 - **uregulowanie stosunków wodnych,**
 - **odtworzenie gleb,**
 - **umocnienie skarp**
 - **oraz zbudowanie lub odbudowanie niezbędnych dróg**
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Zagospodarowanie gruntów

rolnicze, leśne lub inne użytkowanie gruntów zrehabilitowanych

Organem właściwym w sprawach ochrony:

gruntów rolnych jest starosta,

gruntów leśnych – dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych

parków narodowych – dyrektor parku

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 2 ustawy „Ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne”

- Na cele nierolnicze i nieleśne **można przeznaczać** przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako **nieużytki**, a w razie ich braku - inne grunty **o najniższej przydatności produkcyjnej**
 - Przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością przemysłową, a także innych obiektów budowlanych należy **stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty**
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 2 ustawy „Ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne”

- **przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**
- **przepisów, nie stosuje się do terenów, dla których miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego nie sporządza się**

Przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne:

- **gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi**
- **gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody *Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa* lub upoważnionej przez niego osoby**
- **pozostałych gruntów leśnych**

wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 2 ustawy „Ograniczanie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne”

Nie wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III, jeżeli grunty te spełniają łącznie następujące warunki:

- **co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;**
- **położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej**
- **położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części**

Przepisów tych (rozdział 2) nie stosuje się do gruntów rolnych położonych w granicach administracyjnych miast

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 3 ustawy „**Wyłączenie gruntów z produkcji rolniczej i leśnej**”

Wyłączenie z produkcji użytków rolnych:

- **wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego zaliczanych do klas I, II, III, IIIa, IIIb oraz**
 - **użytków rolnych klas IV, IVa, IVb, V i VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego może nastąpić po wydaniu decyzji zezwalającej na wyłączenie**
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 4 ustawy „Zapobieganie degradacji gruntów”

- właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrehabilitowanych na cele rolne jest obowiązany do **przeciwdziałania degradacji gleb**, w tym **szczególnie erozji i ruchom masowym**
- ze względu na **ochronę gleb przed erozją i ruchami masowymi ziemi** właściwy organ może nakazać właścicielowi **zalesienie, zadrzewienie lub zakrzewienie gruntów, lub założenie na nich trwałych użytków zielonych**

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 4 ustawy „Zapobieganie degradacji gruntów”

- **obowiązek utrzymania sprawności technicznej urządzeń przeciwerozyjnych oraz urządzeń melioracji szczegółowych spoczywa na właścicielu gruntu**
 - **dla gruntów położonych na obszarach ograniczonego użytkowania (wokół zakładów przemysłowych) opracowuje się plany zagospodarowania uwzględniające m.in. rodzaje zanieczyszczeń i ich stężenie, rodzaj prowadzonej produkcji roślinnej, koszty nabycia gruntów przez zakład przemysłowy**
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 5 ustawy „**Rekultywacja i zagospodarowanie gruntów**”

- osoba powodująca degradację gruntów jest zobowiązana do ich **rekultywacji na własny koszt**
 - rekultywację prowadzi się „na bieżąco”, w miarę jak grunty stają się zbędne do działalności przemysłowej,
 - rekultywację kończy się w terminie 5 lat od zaprzestania działalności przemysłowej
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 5 ustawy „**Rekultywacja i zagospodarowanie gruntów**”

- jeżeli działalność przemysłowa powodująca obowiązek rekultywacji prowadzona jest przez kilka osób – obowiązek ten ciąży na każdej z nich
 - gdy dewastacji lub degradacji gruntów dokonały nieustalone osoby, lub nastąpiła ona w wyniku klęsk żywiołowych lub ruchów masowych ziemi, rekultywacji dokonują właściwe organy państwa (dyrektor RDLP – grunty leśne i przeznaczone do zalesienia; starosta - grunty rolne)
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

Rozdział 5 ustawy „Rekultywacja i zagospodarowanie gruntów”

Decyzje w sprawach rekultywacji i zagospodarowania wydaje starosta

Decyzje te określają:

- stopień ograniczenia lub utraty wartości użytkowej gruntów ustalony na podstawie opinii 2 rzeczoznawców
 - osobę obowiązaną do rekultywacji gruntów
 - kierunek i termin wykonania rekultywacji
 - uznanie rekultywacji gruntów za zakończoną
-

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r.

(Dz.U. z 2017 r., poz. 1161)

- przepisów ustawy nie stosuje się do rekultywacji gruntów zanieczyszczonych substancjami, preparatami, organizmami lub mikroorganizmami
 - do rekultywacji gruntów zanieczyszczonych:
 - po 30 kwietnia 2007 r. stosuje się przepisy ustawy z dn. 13 kwietnia 2007 r . o *zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)
 - przed 30 kwietnia 2007 r. – przepisy ustawy z dn. 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2017 poz. 519)
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku

Stosuje się ją do bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku spowodowanych:

- **działalnością podmiotu korzystającego ze środowiska, która stwarza ryzyko wystąpienia szkody**
 - **inną działalnością, jeżeli dotyczy chronionych gatunków lub siedlisk przyrodniczych oraz wystąpiły z winy podmiotu korzystającego ze środowiska**
 - **wywołanych emisją rozproszoną, pochodzącą z wielu źródeł, kiedy możemy ustalić związek: działalność → szkoda**
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Ustawy nie stosuje się jeżeli:

- szkoda w środowisku wystąpiła przed 30.04.2007 r.,
- wynika z działalności zakończonej do 30.04.2007 r.
- od emisji lub zdarzenia powodującego szkodę upłynęło więcej niż 30 lat
- do zanieczyszczeń historycznych

szkoda spowodowana została przez:

- konflikt zbrojny, działania wojenne, wojnę domową lub powstanie zbrojne
 - katastrofę naturalną
 - działalność związaną z obronnością i bezpieczeństwem państwa lub ochroną przed klęskami żywiołowymi
 - do szkód jądrowych
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Szkoda w środowisku

negatywna, mierzalna zmiana stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, oceniana w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

- **w chronionych gatunkach i siedliskach przyrodniczych** (mającą negatywny wpływ na właściwy stan ich ochrony)
 - **w wodach** (negatywny wpływ na potencjał ekologiczny, stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód)
 - **w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi**, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Działania zapobiegawcze i naprawcze

- w przypadku wystąpienia **bezpośredniego zagrożenia szkodą** w środowisku podmiot korzystający ze środowiska jest obowiązany niezwłocznie podjąć **działania zapobiegawcze**
- w przypadku wystąpienia **szkody** korzystający ze środowiska jest zobowiązany do podjęcia:

działań ograniczających szkodę (opanowanie, usunięcie, ograniczenie zanieczyszczenia lub innych czynników szkodliwych)

działań naprawczych

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Działania zapobiegawcze – działania podejmowane w związku ze zdarzeniem powodującym szkodę w celu zapobieżeniu szkodzie lub zmniejszeniu szkody, szczególnie wyeliminowanie lub ograniczenie emisji

Emisja- bezpośrednie lub pośrednie wprowadzenie do powietrza, wody i gleby:

- substancji oraz ich mieszanin i roztworów,
- energii (hałas, wibracje, pole elektromagnetyczne),
- organizmów i mikroorganizmów

Naprawa elementów przyrodniczych – w odniesieniu do:

gatunków, siedlisk chronionych i wód – przywrócenie elementów przyrodniczych lub ich funkcji do stanu początkowego oraz usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi

powierzchni ziemi – rozumie się usunięcie zagrożenia dla zdrowia ludzi

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Działania naprawcze – wszelkie działania, w tym działania ograniczające lub tymczasowe, podejmowane w celu:

naprawy lub zastąpienia w równoważny sposób elementów przyrodniczych lub ich funkcji, które uległy szkodzie, a także działania kompensacyjne.

Działania naprawcze to:

- przeprowadzenie remediacji
- przywracanie naturalnego ukształtowania terenu
- zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności
- reintrodukuję zniszczonych gatunków

prowadzące do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywracania równowagi przyrodniczej i walorów krajobrazowych na danym terenie

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Odpowiedzialność za szkodę:

jeżeli szkoda została spowodowana przez **więcej niż jeden podmiot korzystający** środowiska to – **odpowiedzialność** tych podmiotów za podejmowanie działań zapobiegawczych i naprawczych jest **solidarna**

jeżeli szkoda w środowisku wystąpiła **za zgodą lub wiedzą władającego** powierzchnią ziemi, jest on obowiązany do podejmowania działań zapobiegawczych i naprawczych **solidarnie z podmiotem korzystającym** ze środowiska

przepisu tego nie stosuje się, jeżeli właściciel niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o wystąpieniu szkody dokonał odpowiedniego zgłoszenia do organu ochrony środowiska – regionalnego dyrektora ochrony środowiska

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

podmiot **korzystający ze środowiska** powinien uzgodnić warunki prowadzenia działań naprawczych z organem ochrony środowiska (regionalny dyrektor ochrony środowiska)

Wniosek o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych powinien zawierać informacje dotyczące:

chronione gatunki lub siedliska przyrodnicze oraz wody

- obszaru wymagającego podjęcia działań
- funkcji pełnionych przez obszar wymagający działań naprawczych
- początkowego i aktualnego stanu środowiska na danym terenie
- planowanego zakresu i sposobu prowadzenia działań naprawczych
- planowanego terminu ich rozpoczęcia i zakończenia

powierzchni ziemi – projekt planu remediacji

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

projekt planu remediacji powinien zawierać informacje o:

- terenie wymagającym przeprowadzenia remediacji
 - aktualnym i planowym sposobie użytkowania zanieczyszczonego terenu
 - właściwościach gleby i rodzaju pokrycia terenu (roślinność i zabudowa)
 - substancjach powodujących ryzyko wraz z wynikami badań zanieczyszczenia gleby tymi substancjami
 - nazwach substancji oraz ich zawartości w glebie do jakiej doprowadzi remediacja
 - ocenie występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi i stanu środowiska
 - budowie geologicznej i warunkach hydrogeologicznych
 - planowanym sposobie przeprowadzenia remediacji
 - planowanym terminie rozpoczęcia i zakończenia remediacji
 - sposobie potwierdzenia przeprowadzenia remediacji
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych następuje w drodze decyzji organu ochrony środowiska, która określa:

- **stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko**
 - **zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych**
 - **termin rozpoczęcia i zakończenia działań naprawczych**
 - **sposób potwierdzenia osiągnięcia założonego efektu ekologicznego**
 - **kolejność podejmowania działań naprawczych, gdy wystąpiła więcej niż jedna szkoda**
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

W trakcie realizacji działań naprawczych w odniesieniu do szkody w gatunkach i siedliskach chronionych oraz wodach **właściwy organ ochrony środowiska może podjąć decyzję o ich zaniechaniu**, o ile:

- **dotychczasowe działania naprawcze gwarantują, że nie ma znaczącego ryzyka wystąpienia negatywnego wpływu na zdrowie ludzi i stan środowiska**
 - **koszty dalszych działań naprawczych, które miałyby doprowadzić do stanu początkowego, byłyby nieproporcjonalnie wysokie w stosunku do korzyści osiągniętych w środowisku**
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Dla szkód w środowisku w powierzchni ziemi, dokonując oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska uwzględnia się:

- **postać chemiczną zanieczyszczenia i jego biodostępność**
 - **możliwość rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia**
 - **potencjalne drogi narażenia z uwzględnieniem rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w zależności od właściwości gleby, ukształtowania, budowy geologicznej, warunków hydrologicznych i pokrycia terenu**
 - **środowisko oraz ludzi, którzy mogliby ucierpieć w wyniku zanieczyszczenia**
 - **występowanie na terenie zanieczyszczonym i w jego okolicy: gruntów uprawnych, ogrodów, parków, placów zabaw, terenów sportowych, budynków mieszkalnych i użytkowych, form ochrony przyrody, zasobów wody potnej i ujęć wody**
-

Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1789 oraz z 2015 r. poz. 277 i 1926)

Koszty prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska

Koszty obejmują:

- **gromadzenie danych i ocenę bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku**
 - **opracowanie i ocenę projektów działań zapobiegawczych i naprawczych**
 - **przeprowadzenie działań**
 - **postępowania administracyjnego**
 - **postępowania sądowego**
 - **egzekucji**
 - **nadzoru i monitoringu**
 - **odszkodowań**
-

najważniejsze przepisy wykonawcze do ustawy szkodowej

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz.U. z 2016 r. poz. 1399)

określa szczegółowe kryteria, które kwalifikują zdarzenie jako wystąpienie szkody w środowisku

Kryterium oceny wystąpienia szkody w powierzchni ziemi -

zmiana/zmiany powodujące mierzalny skutek w postaci **przekroczenia dopuszczalnej zawartości w glebie lub w ziemi **co najmniej jednej substancji powodującej ryzyko****

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w prawie rodzajów działań naprawczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1396)

określa **rodzaje działań naprawczych** oraz warunki i sposób ich prowadzenia – dla szkód w chronionych gatunkach i siedliskach oraz wodach

warunki i sposoby prowadzenia remediacji – dla szkód w powierzchni ziemi

Prowadząc działania naprawcze uwzględnia się:

- najlepsze dostępne techniki
 - możliwość wykorzystania naturalnej regeneracji elementów przyrodniczych, jeżeli przynosi ona większe korzyści dla środowiska
-

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w prawie rodzajów działań naprawczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1396)

Dla szkód w powierzchni ziemi określa się sposoby przeprowadzania remediacji:

- **usunięcie zanieczyszczenia** (przynajmniej do dopuszczalnej zawartości substancji powodujących ryzyko)
 - **usunięcie znaczącego zagrożenia** dla zdrowia ludzi i stanu środowiska z uwzględnieniem aktualnego i planowanego sposobu użytkowania terenu:
 - zmniejszenie ilości zanieczyszczeń
 - ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i kontrolowanie zanieczyszczenia przez okresowe prowadzenie badań
 - przeprowadzenie samooczyszczania (ewentualnie działania wspomagające samooczyszczanie), kontrolowanie zanieczyszczenia przez prowadzenie badań, ewentualne ograniczenie dostępu ludzi do zanieczyszczonego terenu lub konieczność zmiany sposobu użytkowania zanieczyszczonego terenu
-

Rozp. Min. Środ. z 1 września 2016 r. w prawie rodzajów działań naprawczych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1396)

Dla szkód w powierzchni ziemi określa się sposoby przeprowadzania remediacji:

- **w pierwszej kolejności rozważa się usunięcie zanieczyszczenia**
 - **odstąpienie od usunięcia zanieczyszczenia:**
 - ✓ **nie są znane technologie lub sposoby pozwalające na usunięcie zanieczyszczenia**
 - ✓ **negatywne dla środowiska skutki działań prowadzonych w celu usunięcia zanieczyszczenia byłyby niewspółmiernie wysokie do korzyści osiągniętych w środowisku**
 - ✓ **wysokie koszty oczyszczania prowadzące do usunięcia zanieczyszczenia w stosunku do osiągniętych korzyści**
-

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1395)

Rozporządzenie określa sposób prowadzenia oceny, w tym:

- **substancje powodujące ryzyko** istotne dla ochrony powierzchni ziemi oraz ich dopuszczalne zawartości
 - szczegółowe wymagania dotyczące ustalania dopuszczalnej zawartości **dla substancji nie ujętych na liście**
 - **etapy identyfikacji terenów zanieczyszczonych**
 - **rodzaje działalności** mogących z powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi ze wskazaniem przykładowych dla tej działalności zanieczyszczeń
 - **referencyjne metodyki** wykonywania badań zanieczyszczenia gleby
 - szczegółowe wymagania dotyczące oceny zanieczyszczenia gleby na terenie zakładu, gdzie jest/była eksploatowana instalacja wymagająca uzyskania pozwolenia zintegrowanego
-

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

Grupy gruntów:

wydzielone w oparciu o sposób ich użytkowania na danym terenie określone zgonie z ewidencją gruntów i budynków;
jeżeli opracowano miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego - zgodnie z przeznaczeniem terenu wskazanym w w/w planie

I grupa gruntów

- **tereny mieszkaniowe (B)**
- **zurbanizowane tereny niezabudowane (Bp)**
- **grunty rolne zabudowane (Br)**
- **tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (Bz) (tereny ośrodków wypoczynkowych, place zabaw, parki, tereny sportowe, ogrody zoologiczne i botaniczne)**
- **obszary poddane ochronie wg ustawy Prawo wodne**

II grupa gruntów

- **grunty orne (R), oraz tereny rodzinnych ogrodów działkowych urządzonych na gruntach oznaczonych symbolem R w ewidencji gruntów i budynków**
 - **sady (S)**
 - **łąki trwałe (Ł)**
 - **pastwiska trwałe (PS)**
 - **parki narodowe i rezerваты przyrody, o których mowa w ustawie o ochronie przyrody**
-

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

III grupa gruntów

- lasy (Ls),
- grunty zadrzewione i zakrzewione (Lz),
- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych (Lzr),
- nieużytki (N),
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (Bz) – tereny o charakterze zabytkowym, tereny zieleni nieurządzonej,
- użytki ekologiczne (E),
- tereny różne (Tr)

IV grupa gruntów

- tereny przemysłowe (Ba),
 - użytki kopalne (K),
 - tereny komunikacyjne – drogi (dr),
 - tereny kolejowe (Tk),
 - inne tereny komunikacyjne (Ti), grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych
-

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

Dla II grupy gruntów dla głębokości 0 – 25 cm określa się trzy podgrupy gruntów wydzielone w oparciu o właściwości gleb (zaw. Fr < 0.02 mm, pH i C_{org}; dla głębokości >25 cm uwzględnia się wodoprzepuszczalność gleby

podgrupa II-1	podgrupa II-2	podgrupa II-3
gl. mineralne b. lekkie FG02 (<0.02 mm) < 10% niezależnie od pH _{KCl}	gl. mineralne lekkie FG02 10–20% pH _{KCl} > 6.5	gl. mineralne średnie FG02 20–35% pH _{KCl} > 5.5
gl. mineralne lekkie FG02 10–20% pH _{KCl} ≤ 6.5	gl. mineralne średnie FG02 20–35% pH _{KCl} ≤ 5.5	gl. mineralne ciężkie FG02 > 35% pH _{KCl} > 5.5
	gl. mineralne ciężkie, FG02 > 35%, pH _{KCl} ≤ 5.5	gl. mineralno-organiczne i organiczne C _{org} > 6% niezależnie od pH _{KCl}
	gl. mineralno-organiczne C _{org} 3.5–6% niezależnie od pH _{KCl}	

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

substancja	Dopuszczalne zawartości substancji powodujących ryzyko					
	I	II			III	IV
		II-1	II-2	II-3		
METALE I METALOID						
As	25	10	20	50	50	100
Ba	400	200	400	600	1000	1500
Cr	200	150	300	500	500	1000
Sn	20	10	20	40	100	350
Zn	500	300	500	1000	1000	2000
Cd	2	2	3	5	10	15
Co	50	20	30	50	100	200
Cu	200	100	150	300	300	600
Mo	50	10	25	50	100	250
Ni	150	100	150	300	300	500
Pb	200	100	250	500	500	600
Hg	5	2	4	5	10	30

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

Zanieczyszczenia organiczne :

III. WĘGLOWODORY

Benzyna suma (1)

Olej mineralny (1)

Węglowodory aromatyczne (5)

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (10)

IV. WĘGLOWODORY CHLOROWANE (8) w tym PCB

V. ŚRODKI OCHRONY ROŚLIN

Pestycydy chloroorganiczne (7)

Pestycydy – związki niechlorowe (4)

VI. POZOSTAŁE ZANIECZYSZCZENIA (7)

Razem - 43

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

substancja	Dopuszczalne zawartości substancji powodujących ryzyko					
	I	II			III	IV
		II-1	II-2	II-3		
WIELOPIERŚCIENIOWE WĘGLOWODORY AROMATYCZNE						
Naf	0.1	0.1			1	20
Ant	0.2	0.2			1	20
Chr	0.2	0.2			1	20
BaA	0.1	0.1			1	20
DahA	0.1	0.1			1	20
BaP	0.1	0.1			1	20
BbF	0.1	0.1			1	20
BkF	0.1	0.1			1	20
BPer	0.2	0.2			1	20
InPir	0.2	0.2			1	20

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

substancja	Dopuszczalne zawartości substancji powodujących ryzyko					
	I	II			III	IV
		II-1	II-2	II-3		
PESTYCYDY CHLOROORGANICZNE						
DDT/DDE/DDD	0.0025	0.12			0.025	0.25
Aldryna	0.0025	0.025			0.025	0.25
Dieldryna	0.0005	0.005			0.005	0.50
Endryna	0.001	0.01			0.01	0.50
α-HCH	0.0025	0.025			0.025	1
β-HCH	0.001	0.01			0.01	0.5
γ-HCH	0.0001	0.01			0.001	0.05
PESTYCYDY – ZWIĄZKI NIECHLOROWE						
Carbaryl	0.05	0.2			0.2	0.2
Carbofuran	0.05	0.2			0.2	0.2
Maneb	0.05	0.2			0.2	0.2
Atrazyna	0.005	0.05			0.05	0.05

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

ustalanie dopuszczalnej zawartości dla substancji nie ujętych na liście

- **charakterystyka substancji wraz ze wskazaniem klas zagrożenia** wymienionych w częściach 2-5 załącznika I do *Rozporz. Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1272/2008 z 16.12.2008 w/s klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin*
 - **charakterystyka ryzyka dla zdrowia ludzi:**
 - substancje o działaniu toksycznym – oszacowanie ilorazu zagrożenia HQ, dopuszczalne $HQ < 1$
 - substancje o działaniu rakotwórczym i mutagennym – oszacowanie ryzyka zdrowotnego R, dopuszczalne $R < 1 \times 10^{-5}$
 - **analiza istniejących metod badania** zanieczyszczenia z uwzględnieniem granicy wykrywalności i oznaczalności oraz niepewności oznaczeń
 - **podsumowanie zebranych informacji oraz wskazanie dopuszczalnej zawartości w glebie „nowej” substancji**
-

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

etapy identyfikacji terenów zanieczyszczonych

Etap 1

ustalenie działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie, obecnie lub w przeszłości

Etap 2

ustalenie listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie jest spodziewane na danym terenie

Etap 3

zebranie oraz analiza dostępnych i aktualnych źródeł informacji (np. plan zagospodarowania przestrzennego, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) dla oceny zagrożenia zanieczyszczeniem oraz dostępnych i aktualnych badań (od których wykonania nie upłynęło więcej niż 10 lat, wykonanych w laboratorium akredytowanym lub w laboratorium prowadzącego instalację o ile posiada certyfikat systemu zarządzania jakością)

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

etapy identyfikacji terenów zanieczyszczonych

Etap 4

wykonanie badań wstępnych:

- **ustalenie grupy gruntów i zebranie informacji o rodzaju pokrycia terenu (roślinność i zabudowa)**
 - **lokalizację źródeł zanieczyszczeń substancjami powodującymi ryzyko, obecnie i w przeszłości, źródeł lokalnych i rozproszonych**
 - **określenie głębokości pobierania próbek gleby**
 - **określenie schematu lokalizacji punktów pobierania próbek gleby dla głębokości 0-25 cm i > 25 cm indywidualnie dla danego terenu**
 - **pobranie próbek gleby zgodnie ze schematem**
 - **wykonanie badań właściwości gleb (skład granulometryczny, C_{org} , pH_{KCl} w próbkach zbiorczych, wodoprzepuszczalności gruntu-próbki pojedyncze), zawartości substancji powodujących ryzyko**
 - **porównanie wyników analiz z wartościami dopuszczalnymi**
 - **sporządzenie dokumentacji badań wstępnych**
-

Rozp. Min. Środ. z dnia 1 września 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 1395)

etapy identyfikacji terenów zanieczyszczonych

Etap 5

wykonanie badań szczegółowych:

- **określenie głębokości pobierania próbek gleby**
- **określenie indywidualnie dla danego terenu schematu lokalizacji punktów pobierania próbek w celu wyznaczenia zasięgu występowania zanieczyszczenia**
- **pobranie próbek gleby zgodnie ze schematem**
- **wykonanie badań właściwości gleb (skład granulometryczny, C_{org} , pH_{KCl} w próbkach zbiorczych, wodoprzepuszczalności gruntu-próbki pojedyncze),**
- **oznaczenie zawartości substancji, których występowanie zostało potwierdzone w badaniach wstępnych**
- **porównanie wyników analiz z zawartościami dopuszczalnymi**
- **sporządzenie dokumentacji badań szczegółowych**

w przypadku wykluczenia występowania zanieczyszczenia na którymkolwiek z etapów – identyfikację terenu zanieczyszczonego uznaje się za zakończoną

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w/s rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1397)

Szczegółowy zakres informacji gromadzonych w rejestrze historycznych zanieczyszczeń m.in.:

- **aktualny status terenu (potencjalne, historyczne zanieczyszczenie w trakcie remediacji, po jej zakończeniu)**
 - **czas wystąpienia historycznego zanieczyszczenia**
 - **miejsce lokalizacji zanieczyszczenia**
 - **informacje o szacowanej lub potwierdzonej powierzchni zanieczyszczenia**
 - **charakterystyka zanieczyszczenia (substancje powodujące ryzyko)**
 - **łączna liczba terenów zanieczyszczonych**
 - **informacje o przeprowadzonych remediacjach i osiągniętych efektach ekologicznych**
 - **dane wskazujące wszystkie możliwe rodzaje działalności powodujących zanieczyszczenie**
 - **dane władającego powierzchnią ziemi oraz obowiązane do przeprowadzenia remediacji**
-

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w/s rejestru szkód w środowisku (Dz.U. 2016 poz. 1398)

Szczegółowy zakres informacji gromadzonych w rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku m.in.:

- informacje o rodzaju bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku w: gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych, wodach, powierzchni ziemi
 - charakterystyka zagrożenia szkodą (opis sytuacji)
 - miejsce wystąpienia szkody
 - status własnościowy terenu
 - czas wystąpienia szkody i datę jej wykrycia
 - opis przeprowadzonych działań zapobiegawczych i naprawczych, opis remediacji i osiągniętych efektów ekologicznych
 - dane zgłaszającego szkodę
 - informacje o podmiocie zobowiązanym do przeprowadzenia działań naprawczych
-

Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr szkód w środowisku

Rejestry prowadzi – Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska

5 września 2016 r. GDOŚ uruchomił system teleinformatyczny do prowadzenia rejestru historycznych zanieczyszczeń oraz rejestru bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku

dostęp do danych zawartych w rejestrach mają organy ochrony środowiska oraz organy Inspekcji Ochrony Środowiska za zgodą GDOŚ

udostępnienie danych w odniesieniu do innych osób fizycznych i prawnych następuje na wniosek na podstawie prawa o dostępie do informacji

wykaz uzupełnia RDOŚ

potencjalne historyczne zanieczyszczenia identyfikuje i sporządza ich wykaz – starosta

każdy może zgłosić potencjalne zanieczyszczenie za pośrednictwem starosty

Dziękuję za uwagę

